

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
Molnár József ügyvéd
irodájában,
hová küldendő a lap szellemi
részét illető minden köz-
lemény.

Kiadóhivatal:
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése,
hová az előfizetési pénzek és
hirdetések küldendők.

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI
HETILAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyitási díjak
soranként 20 kr-ért közöl-
tetnek.

Megjelenik minden szerdán.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MOLNÁR JÓZSEF.

Egyes lap ára 10 kr.

Milyenek legyenek fürdőink.

Most, hogy a fürdő idény vége felé közeledik s mindenik fürdőbirtokos ilyenkor szokta számbavenni a fürdőn észlelt hiányokat, alkalmoszerűen tartjuk Fodor József egyetemi tanárnak egy értekezését, mely most jelent meg, kivonatilag közölni, hogy tájékoztatást szerezzen minden hozzászóló ember a tekintetben, hogy milyen legyen egy fürdő berendezése.

Az első kérdés a fürdők higiénijében: Milyen a közlekedés a fürdőbe? Ez egyszerűen a prosperálás kérdése is mai nap. A vasuti összeköttetés a civilizált fürdőt — még ha messze esik is — közelivé, könnyen elérhetővé teszi, ellenben annak hiánya elérhetetlenné változtatja még a közel fekvőt is. Kocsin való közlekedés csak kivételesen teszi a közönségnek; az edző hegyi fürdőkben. Magától érthető azonban, hogy a kocsin közlekedésnek kényelmesnek és drákói szigorral rendezettnek kell lenni, nehogy a vendéget mindenféle zavaróval izgassák és elkedvetlenítsék.

Nagyon fontos a fogadás is a fürdőben. A nyugat nagy fürdőiben a vonat ugyaszólván virágos kertbe érkezik. Az állomás háza, termei barátságosak, tiszták, a szolgáló személyzet udvarias, tiszta, élelmes. A jó fürdőben az uton elgyötört betegnek az állomáson kipihenhetésre külön szoba áll rendelkezésére, egyszerűen itt talál lakásjegyzéket, értesítést, felvilágosítást a rendelkezésre álló lakásokra nézve.

A fürdő épületeire nézve első kellék szem elől nem tévesztetni azt, hogy sok beteg egy háznál egy fedél alatt minden körülmények között sok kellemetlenséggel jár. A sok emelet szintén már magában véve ártalmas, mert nehéz az emeletekre közlekedés a alulról felfelé megrontják egymás

levegőjét a lakások. Azért a fürdőhelyen is az ideális lakás: a családi ház.

A legelső feladat, hogy a beteg a hotelből kényelmesen jusson el a fürdő, az étkező és a társalgó termekbe. A hotel szilárd anyagokból, vastag falakkal épüljön, mert ezek több heti forróság után sem melegednek keresztül s hosszasan hűvös időjárás esetén sem okoznak borzongató hideget, mint a vékony falú lakások. A vastag falú épület egész nyáron át a nyárnak közepes hőmérsékével fog bírni s azért az érzékeny bőrtü fürdővendégre nézve kellemes és egészséges. A fundamentum és földszint szárazsága szintén főkéllék. Ezt többféleképpen lehet elérni. Pinczét építenek a ház alá s cementtel falazzák a fundamentumot. Ebben legjobban megbízhatunk. Ujabb időben beton réteget fektetnek az egész épület alá s elhagyják a pinczét. Ez olcsóbb építésmód és fürdőhelyen elfogadható. A fürdőhelyen a földszint padlója legalább egy méterre fektődik a környező talaj fölött; ez óv a talaj nyirkosságától s a talaj felszínén nyugvó hideg, nyirkos levegőtől.

A lakószoba olyan nagy legyen, hogy legalább 42 köbméter térfogattal bírjon. Még az egy ágygyal berendezett szobák is nyomasztók, rossz levegőjűek, ha ennél kisebbek. A lakószobát úgy kell elhelyezni, hogy keleti irányfelé tekintsen s az ablakokból való kilátásra nézve is fontos, hogy az üdítő és barátságos legyen.

A legfontosabb két butor, a melyekre pedig a magyar fürdőkben oly kevés súlyt fektetnek, a kényelmes ágy és jó pamlag. Az ágyat centiméterrel a kézben mérjük s 80 cm. szélesség s 180 cm. hosszúság alatt határozottan el kell vetni. Legjobb a tömör vaságy. Az ágyban legjobb ágynemű a sziganyos drót derékalj, szalma vagy gyaluforgács matracz, rajta durva gyapju-pokróc,

ezen vászonlepedő; takaróul finom gyapju-pokróc, tollas és lószőrös vánkós. A pamlag szintén hosszú, mély és kényelmes legyen; olyan, hogy a beteg rajta kinyujtozva fekhessék. A rövid kanapék tűzre valók.

Okvetlenül szükséges mellékhelyiség minden lakáshoz az árnyékszék. Hotelben folytonos felügyelet álljon, bármiképpen is van építve, különben undorítóvá s egészségtelenné válik. Az árnyékszék könnyen elérhető, világos legyen s akármiképpen van szerkesztve, legyen jó szellőztetése. A klozetben legyen bőven víz, az egyszerű árnyékszékeken pedig jól záró fedél.

A fürdőnek többi, tartózkodásra, szórakozásra, étkezésre stb. szolgáló helyiségeiről csak annyit kell megemlíteni, hogy mindegyik tisztaság, jó szellőzés és kényelmes burtozás a legfontosabb kellékek. Az étkező termeket ne árasztja el ételszag s még kevésbé dohányszag; a kávézó, dohányzó termekben ne legyen füst; mindezt pedig még zárt ablakok mellett is elérék, ha a termek tetején elég tágas — személyenként legalább 100 négyzet centiméternyi kereszt metszetű — szellőző kúrtók vannak, fel a háztető fölé. A hotelukat és a társas termeket kényelmes közlekedéssel kell egymással összekötni: apró kavicsos vagy aszfaltos járó utakkal.

A fürdőház elhelyezése a hotelokkal szemben történjék, száraz helyen építve, a kellő terjedelmű, légvonattól mentes váró csarnokokkal, pihenő szobákkal ellátva. A fürdőház higiénijében kardinális dolog még az elhasznált viznek eltávolítása. E célra vascsövek, avagy mázos felszínű agyagcsövek legajánlatosabbak, jó mélyen rakva, hogy télen ne fagyjanak ki. Csak némileg is népesebb fürdőben elkerülhetetlen a csatornázás. De a csatornázásnak gondosan kell készülnie, különben kevés a haszna. Legelőször is bővíseges öblítő vize legyen; vasból, agyag-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A fürdőn.

— Novella, írta: Vértés Lajos. —

A fürdői bálók királynéja az Anna-bál. Eredeti típusa a magyar bálóknak. Az ideiről nem lehetett tudni, hogy még leány-e, vagy már asszony, vagy talán özvegy? csak azt láttuk, hogy ez évben is úde szépségben s királynői fényben jelent meg a magyar fürdőkön, ezek közt a szép és kies B* fürdőn is.

A nagy bálteremben együtt volt hét vármegye szépe, virága. A fény és illat, táncz, zene és jó kedv mámorító áramba olvadt össze.

A bálról elmaradhatatlan bíráló bizottság is teljes számban megjelent s csakhamar elfoglalta itélő-székét az ablak mélyedésében, az átlátzó függönyök megett, honnan a tagok finom monoklivál, műértő szemmel, hegyes füllel fürkészték a hullámzó sokaságot.

Épen egy ismeretlen fiatal emberen akadt meg figyelmük s azon törték fejüket, hogy miért jár szüntelenül nyomában annak a vén kisasszonynak? És miért bajlong annak a hájas öreg urnak? kinek zaires gömbölyűség folyton kacagja Kornélia nővérének ösztövére csontvázát. A vicezapha való két alak mögött valami mágnésnek kell lennie. Már fel is röhögtek. „Nézzétek csak!” szólalt meg egyik érdemes kritikus, „azt a bájos széke leányt, ki a polka ritmusán úgy repül, mint valami habléány; azt hinné az ember, hogy a lába se éri a földet.” Ugy van, ő a mágnes! a nagy helyben a műértő társaság, „Várkövyék rokona”.

Olga kisasszony valóban elragadó volt. Egy fantázia, melyet csak a költészet vagy az álom

teremthet. Szőke/selyemhaja szende fényt hintett lilomarczára. Kék szemében a menyholt tündökölt. Ugyszólván még gyermek, egy virág, mely csak az iméat fakadt ki bimbójából.

Olga unokája Várkövy Mátyásnak és Kornéliának, a lekritizált két alaknak, kik féltett kincset gyanánt örködnek fölötte. Tánczosa végre visszavezette Olgát. Nagynénje batiszt kendőjével törölgette, finom legyezővel hűsítgette s figyelmeztette, hogy a polka megárt. Olga némán tűrte, leike első pillanatra az ismeretlen fiatalra tapadt, ki megbajtja magát, megmondja nevét, a mit azonban Olga nem értett meg, annyira magánkívül volt zavarában. Tánczra kérte.

Repültek tovább a sima parketten. A zene s a szerelem szárnyakat adott nekik. Alig beszéltek néhány szót, annál többet mondott szemök és szívük. A szerelemnek elektrom nyelve van, mely hatalmas és gyors erővel működik, mint minden villamos erő. Olga szívébe néhány perc egy regényt irt be, pedig az ismeretlen csak azt tudatta, hogy közvetlenül a bál előtt érkezett meg és csak kevés időt tölt a fürdőn. A táncz után is a bűvös körben maradt a fiatal ember. A vonzó erő törvénye általános. Hiába kísérlette meg, hogy kiszabadítsa magát, újra meg újra a vén kisasszony mellett volt, ki ily szép tarka lepkét még soha se csábitván magához, megtette szeretreméltóságát.

Most már néhány szóval válaszolunk kell Olga családi viszonyait. Kis gyermek korában árvaságra jutván, nagybátyja és nagynénje nevelték fel, két tiszteletreméltó egyén, kik önként lemondtak a házas élet örömeiről. A nagybátya az ő hájas volta és nyugalmára volt tekintettel; a nagynéne pedig oly virág akart maradni, mely a szárán nyilik és hervad el, nem egy hálátlan férfi gomblyukában, s mindig borzadva gondolt a kézre, mely az ő le-szakítására nyúlt volna.

Olga mellettük nőtt fel boldogan, de kisértő gyötörtetve a tulságos gondoskodással, melylyel egészségét féltették. A vén kisasszony és az agglegény mintegy ösztönszerűen vágytak arra, hogy családjuk százados törzsén láthassanak egy fiatal hajtást s tul licitálták egymást a gondoskodáson, sőt a gyötetés számba menő ápolásban annyira, hogyha az egyik kendővel póálta a féltett gyermeket, a másik rögtön theát forraszt nekik.

Az aiföldet károsnak tartották unokájokra nézve, a festői B* fürdőn telepedtek meg, hol a nagybácsi egy gyönyörű villát építtetett, hová a nagynéne is szívesen beköltözött kalitkáival, négy kutya és ugyanannyi macskacsaláddal. Itt fejlődött és nőtt fel Olga, mint B* tündér völgyének leggyönyörűbb virága.

A fiatal idegen épen nem távozott Kornélia mellől, a mi benső örömet okozott Olgának, ki már ábrándok és álom között találta magát s azt hitte, hogy a fiatal ember és nagynénje között már is valami titkos megegyezés jött létre, melynek gondolatára szíve hevesen dobogott.

— Talán még látni fogja! . . .

Az este még nem tudta, mit jelent ez a szó: szerelem és ime e fiatalkori betegségnek első jelei a legnagyobb erővel törtek fel lelkében.

A titkos és szenvedélyes szembeszednek és ábrándozásnak mégis csak véget vetett Kornélia, ki felnyitván óráját, megdöbbenve látta, hogy már hajnali 3 óra. Istenkísértés volt ez tőlük, kik ily későig még soha se maradtak a bálban, hátha megkapja azt a gyilkos betegséget, a tüdőgyuladást, mi réme volt a nagynéninek s a mitől Olgát végtelenül féltette.

Hiába mentegődött Olga azzal, hogy ő mily kitűnően mulat s ő se merül ki jobban, mint más. A nagybátya is közbeszólt, s ő is rosszalta a késlekedést, melyből nagy baj lehet. Bucsut kel-

csövekből vagy öntött csemmentől készüljön; szifonjai mélyek, jól zárók legyenek. Elkerülhetetlen még a vízvezeték is. Fürdőben sok édes vízre van szükség: itatás, tisztogatásra, klozetokba, esetleg tűz oltására, s nevezetesen még az utak, gyepek tiltványok öntözésére, locsolására. Az ivóvíz teljesen kifogástalan legyen, mert a sokféle vidékről érkező vendég más más vízhez lévén szokva, csakis a teljesen jó ivóvizet ihatja ártalom nélkül.

Igen fontos kellék, sőt talán mondhatni az első egyike: a vendégek és betegek jó élelmezése. Legelső dolog, hogy a vendéglősnek jó marha- és borjúhúsa legyen. Erre nézve pedig a döntő a jégverem, a mely szellős, világos, a melyben a húst fűgesszítik és nem fektetik. Második fontos dolog, a jó zsir, vaj; ennek pedig az a kulcsa, hogy a vendéglős ne legyen piszkos és kapzsi, hanem főzzen tiszta zsirral, friss vajjal. A harmadik fundamentális követelés, hogy a tej jó legyen. A hol jó a hus, a zsir, a tej, ott jó lesz a koszt is. A kenyér és zsemle magától érthetőleg szintén jó legyen; de az is igaz, hogy ha vendéglős Magyarországon ad rossz kenyeret, megérdemli, hogy régi londoni vagy velencei módra büntessék meg, hogy fülénél fogva szegezzék boltja kapujához. Az italokat illetőleg szintén könnyen teljesíthető a közönség kívánsága: adjon a vendéglős tiszta, valódi italt, habár drágább áron. A bor, a sör, a konyak a fürdőben nem luxus ital; sok betegnek egészsége függ ez italok jóságától. Valóban lázító dolog, ha látjuk, mily ihatatlan, gyomorrontó italokat néznek ki gyakran a fürdő vendéglősök.

Jó fürdőhöz szükséges a jó orvos is. A fürdő orvos figyelje meg fürdőhelye meteorológiai sajátosságait, ellenőrizze a betegek életrendjét, fürdőzését, mozgását, szórakozását. Tartson rendet a fürdőben; szerkeszsen jó fürdő szabályzatot s azt vendéggel, urral, szegénnyel, a cselédséggel, vendéglőssel szigorúan tartassa meg. S beteg jobban bizik az olyan fürdőben, a melynek szigorú a rendje, mint abban, a melyben kedvére rendetlenkedhetik.

— **A csikmartonfalvi regálé kártalanítás** egész nagy forrongást idézett elő a közbirtokosság között. Ugyanis a felosztási tervezet elkészítésével megbízott Albert Bénéam csikszentkirályi körjegyző utasításul adatván neki, hogy a kártalanítási összeg csupán azon házbirtokosok közt osztandó fel, kik 1890. január 1-én tényleg házzal bírtak. A nevezett körjegyző aztán meg is csinálta a felosztási tervezetet, melyben mindjárt elsőnek szerepelt Albert Bénéam, ki egy és ugyanazon személy a felosztási tervezővel, s noha neki a háza

jóval 1890 után épült, a fenti utasítás ellenére a szögödi területhez tartozó szántó földjét háromszorosán számítva egy tekintélyes összeget hozott ki a maga részére. Ez feltűnt a közbirtokosság egy részének, a minek az lett a következménye, hogy a törvényszéki kiegyeztetési tárgyaláson elvetették Albert Bénéamnak hibás alappól kiindult számítását és egy új tervezet kidolgozásával Sprencz György urat bízták meg. Most aztán a forrongás a miatt is van, hogy belsőnek vétessenek-e a kertek vagy sem. De azt hisszük, hogy a csekély különbség nem érdemes arra, hogy a pénz kiosztás a fellebezés miatt elhalasztódjék, főleg miután remélni lehet, hogy Sprencz György szakavatottabban és helyesebb számításai alapon készíti el a tervezetet, mint Albert Bénéam. A kinek éppen a helytelen elkészítéséért nem is akar a közbirtokosság semmi munka díjat kiadni.

— **Nagy politikai szövetség** lett a francia köztársasági elnöknek az orosz cárnál való látogatása alkalmával közhírré téve. Eddig is tudta miupenki, hogy Franciaország és Oroszország politikai érdekből összetartanak, de a szövetség proklamálása csak most történt, melynek célja a császár szavai szerint: a világ béke fenntartása a jog és méltányosság szellemében.

— **Betiltott magyar mise.** Ismeretes, hogy a munkácsi görög-katolikus egyházmegyéhez tartozó hazafias érzelmű görög-katolikus hívek küldöttség útján arra kérték fel Firczak Gyula munkácsi görög-katolikus püspököt, hogy vezesse be az egyházmegyéhez tartozó plebániákban a magyar liturgiát. Firczak püspök válaszában megígérte, hogy a magyar liturgia ügyében a római kuriánál közre fog járni s a maga részéről is rajta lesz, hogy a hívek óhajta minél hamarabb teljesedésbe menjen. Ugyanez a küldöttség felkereste annak idején Vasary Kolos hercegprímást is, a ki közbenjárását a magarészeről szintén megígérte. Az ügy folytatása szintén ismeretes. Firczak püspök tényleg megtette a kezdeményező lépéseket, a hazafias mozgalmat a római kuria azonban az egész vonalon lezserelte s a magyar liturgia behozatalát egyenesen letiltotta. — Most Mária-Pócsról írják nekünk, hogy az odavaló görög-katolikus lelkész a Mária-napi bucsu alkalmával mintegy tízezer főnyi bucsus óhajására magyar misét akart mondani s ez iránt a munkácsi püspöki udvarhoz előzetesen kérdést intézett. Firczak Gyula püspök, a pápai tilalom kényszere alatt nem merete engedélyezni a magyar misét, hanem azt betiltotta. A bucsu résztvevő dorogiak, számszerint mintegy négyezren, erre kijelentették, hogy a misét ily körülmények között nem hallgatják meg. El is utaztak a nélkül, hogy az isteni tisztelen megjelentek volna,

— **A csikszeredai honvéd kaszárnya** szárnyépülete most került tető alá, és csak így látszik, hogy építészeti szempontból milyen botrányos kinézése lesz e taldalék épületnek. Alacsony épület és lapos tető melyet agyon nyom a szemben levő magas megyeház, maga a várépület, a kórház, sőt a régi mezőgazdasági iskola is. Eddig a honvéd laktanya előtti tér volt a város számbavehető térsége és most a honvédelmi miniszterium bölcsesége és szépészeti érzéke ezt is tönkre teszi. Csodálatos az egészben az, hogy a honvédség, mint a fegyveres

erő egyik tekintélyes része, mely sokat ad a külső csínre is, mikép feledkezhetett meg ezen tulajdonságáról akkor, midőn a nem tudni ki által kombinált tervet építésre elfogadta. Hiszen, ha majd ez alacsony épületbe beköltöznek, aligha lehet majd az ablakot nyitva is tartani, mert egy jó nagy liba vagy pulyka az utcáról egész kényelmesen bekapcsolhat a szobákba. Legcélszerűbb volna az egész építkezést abba hagyni vagy egy emeletet ráhuzni, avagy valami módon javítani az egész szerkezeten, mert nem képzelhető el, hogy ha egy tábornok meglátja ez építkezési toldást, azt megtűrje, de a város semmiesetre sem engedheti el a legszebb telerének elcsufítását. El is várjuk a hatóságtól, hogy a városi építési engedély nélkül megkezdett építkezést beszünteti, mert nem tételezhető fel, hogy az építési szabályzattal megegyeztethető volna a megyeházzal szemben ilyen alacsony háznak felállítására, a tisztikart pedig kérjük, hogy a polgárságnak ezen aggodalmát felsőbb helyre a baj kijavítása reparálása végett sürgősen terjessze fel.

— **A felcsiki és gyergyói kerületek** autonómiai képviselőjének Györffy Gyula országgyűlési képviselő választott meg.

Tanítók gyűlése.

A gyergyói róm. kath. tanító-egyesület ezen évi harmadik rendes közgyűlését augusztus hó 24-én Borszékben tartotta meg. A tanítók vándorutjokban fejlődést, haladást visznek magukkal, de új haladással ismerkednek meg; ismeretek terjesztésének és egyszerűsége maguk szellemi látókörét is nagyobbítják. Az egyesület működésének területén egyetlen hely sem lepi meg annyi újjal, egyetlen hely sem tár fel annyi változatosot, mint Gyergyó büszkesége, a havasok gyöngye, a kies Borszék-fürdő. Mily erővel dobban fel szívünkben a szülőföld iránti szeretet az Isten, a természet e páratlan adományának a láttára! E szeretet erőshítésére pedig senkinek sincs nagyobb szükség, mint a tanítónak, kinek hazaszeretetéből egy nemzedék táplálkozik és lelkének e forrásából minden nap százan és százan merítenek. Örökforrásnak kell lelkében lennie s ennek kiapadhatatlan erét oly helyek gazdagíthatják, mint a jövővi forrásaitól és felséges tájaitól pompázó Borszék. Tartásnak itt a tanítók minél többször gyűlést, ne csak minden öt évben! Hisz itt még az a megbecsülhetetlen alkalom is várakozik rájuk, hogy az ország, sőt a külföld egyes kiváló, intelligens egyéneivel is megismerkedhetnek.

A gyűlés szent misével kezdődött, melyet a tanítók társaságában utazott Erődsi D. gyergyótekerőpataki plebános mondott. Ennek végzetével a tagok a fürdő nagytermében gyűltek össze, hol Vértés Lajos elnök üdvözölte a megjelent számos vendéget s a tagokat. Elnöki megnyitójában hangsúlyozta a gyűlések üdvös voltát. E gyűlések a neveléstudományok rendszeres kultusza. Ennek szentelnek a tanítók minden 3 napot, hogy a nevelés és oktatás eszméit terjeszessék, fölleveintsék s fejlődésének fonalát tovább fonják. E gyűlésekben nyilatkozik meg a tanítóság szellemi ereje, mely legyen oly erős, hogy a puztában is tudjon eleven forrásokat fakasztani, a forrásokat hatalms folyó egyesíteni, hogy gazdag tenyészet keljen köröskörül.

(Folytatása a mellékleten).

lett tehát mondani a tündér éjnek, a kedves keringőnek, az ábrándos zenének és a szép ismeretlennek.

Utolsó bucsuszavában mennyi ékes szólás volt. Mig a nagybácsi kezét fogott a fiatal emberrel, a nagynéni pedig a legkecsesebb módon kifejezte megtiszteltetését, addig Olga lelkének legjavát hagyta hátra bucsuzól. A fiatal idegen tekintetéből mély bánat tükröződött s Olga, noha lestitőtte szeméit, meglátta e tekintetet s lelkébe zárta.

II.

Ebben a szezonban Várkövy kényelmes villájának egyik lakosztályát átadta egyik rokonának, ki az Alföldről jött oda, kinek leánya a közeli rokonság és az ellentétes jellemnek szintoly kedves sajátosságai kapcsán Olgának benső barátinőjévé lett. A bálkirálynő, noha jó későcskén feküdt le már jókor kopogott az unokanővér és jó barátinő ajtaján.

— Már! — kiáltá vidáman Irma. — És ha a nagynéne véletlenül meglátná!

— Szerencsére! ily korán nem kel ő fel. Én pedig úgy érzem, hogy e szép reggelen újra kell születnem.

Csakugyan gyönyörű reggel volt, a természet egész pompájában ragyogott; boldogságról, szerelemről süttogott minden. Lementek a kertbe, hogy a bálról csevegjenek.

Soha ily felséges bál nem volt. — állítá Olga — még azt is szívesen hozzátette volna, hogy jóságos szép tündérrők ültek a nők képében, a zene egy boldog országból hallatszott, a csillárok bűbajos fényben ragyogtak, a virágoknak isteni illatuk volt és hogy a csodás dolgok teljes számban legyenek; a férfiak nem kártyáztak és rendkívül szeretetre méltók voltak.

— Édes szép Irmám, miért nem jöttél el a bálba? — kérde Olga, mikor a bál ábrándos leírását elvégzé.

— Azért, mert jegyesem nélkül nem akarok bálózni, — mint már neked mondtam.

— Mikor érkezik meg?

— Minden pillanatban.

— És te szereted őt?

— Nem mondtam el azt neked minden nap százszor is?

— Lehet, nem jól értettem. Beszéljünk róla!

Az alföldi leány mosolyogva nézett barátinőjére.

— Miért érted meg ma jobban, mint tegnap a szerelem vallomását? Miért találtad a bált oly elragadósnak és miért csaltak ki ma oly korán a virágok?

Mint hogy Olga kedves hallgatással igyekezett zavarát elpalástolni, Irma vitte tovább a beszéd fonalát. Szüleink csalódnak, ha azt gondolják, hogy egyedül ők képesek bennünket megítélni. Kornélia néniénk téged nevelő intézetbe, vagy a játszóházakhoz küldene ma is, mint tegnap, ha lehetne. Én azonban, leánylétemre, egyetlen szavadból megértettem, hogy te, ki tegnap még gyermek voltál, már fiatal leány vagy. Bele estél abba a verembe, a melybe én; egyforma gondolat és érzélem foglyai vagyunk; te szeretsz, Olga!

— Micsoda rossz jóslat sugta ezt?

— Nem is oly igen rossz, mint a minőnek te hiszed. Lásd, én is csak oly egyszerű halandó vagyok, mint nagynéni. Csak hogy ő soha se gondolt egyébre, mint szép svájci teheneire, a madár, pincsi és cicza-családra, előtte a szerelem ismeretlen valami volt, míg én éppen úgy föllettem a tündéri bált, mint te. A fővárosban voltunk akkor.

Főlsleges is mondanom, hogy ekkor találkoztam először jegyesemmel, Eduárddal.

Olga mélyen felsóhajtott s egy köny csillogott szemében, a szerelem harmatcseppje volt.

— Te boldog vagy, Irma, látni fogod őt. Én, én csak álmodom.

— Már oly komolyan? Akkor reméjl! S ha feledned kellene?

— Soha!

E „soha“ szócskát oly erővel ejtette ki, hogy Irma elhallgatott s gondolkodóba esett. Eduárdját illetve, ő is azt mondta volna „soha!“ Aztán megszorítván Olga kezét, biztatón sugá:

— Reméjl!

Egy márvány alaphoz támaszkodtak, melyen már nem volt szobor, helyette ők alkották az ellentének elragadó szobrait.

Olgának karcsu, gyöngéd, angyali alakja, szöke, halvány arca mellett oly elragadóan állott az erőteljes, büszke testalkatu Irma, piros arczával, gránátajkaival, éjsötét hajával s a csillagok fényét túlhaladó fekete szemével. Egyiket a nő szépség idealizmusának, a másikat pedig realizmusának mondhatná az ember.

A lelki ellentét pedig még nagyobb erővel nyilvánult bennök. Olga az ábránd, fogékony, a könyörgés, Irma az erő, az akarat, a parancs volt. Az egyiket az élet első vihara letörné, a másik meg, mint a spártai nő, szembezállna széllel, néptelen sivataggal, vésses örvénynyel. Irma képes volt nevetni, képes volt szenvedni.

Miadaketten a szépségnek és léleknek ily megragadó ellentéte által még gyönyörűbbek voltak és bizonyára sokan haboztak volna, hogy melyik szépségnek itéljék oda Páris almáját.

(Folyt. köv.)

Az elvárt megnyitót követően a múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása következett, mely híven visszatükrözte a múlt gyűlés gazdag tartalmát, azt a beható tárgyalást, melyet az egyesület az osztatlan és osztott népiszkolai tanterv reformjáról folytatott. A hosszú és részletes jegyzőkönyv érdemeiért a gyűlés Olajos Farkas jegyzőnek elismerő köszönetet mondott. A 3-ik gyűlés adminisztratív gyűlés lévén, gyakorlati tanításokkal nem volt összekötve. Egy hosszú jegyzőkönyvet kellene ide igátatnak, ha a 10—12 pontból álló adminisztratív ügyek tárgyalását akarnók esetelni. Noha ezek felette tanulságosak és közérdekűek voltak, de helyszűke miatt kénytelenek vagyunk mellőzni. Azonban említés nélkül nem hagyhatjuk Molnár Károly gyergyó-szentmiklósi tanítónak a gazdasági ismétlő iskoláról tartott kitűnő felolvasását, mely ezen aktuális kérdést a helyi viszonyok tekintetbe vételével szakszerűen megvilágította. Továbbá elismeréssel kell adoznunk Patka Venczel borszéki kertésznek, ki a méhészet köréből tartott gyakorlati előadást. Már d. n. 1 óra volt, mikor elnök befejezhette a gyűlést s a tagok felhasználhatták a Köllő János fürdő-igazgató előzékenysége által nyert fürdő-kezdményeket. Két órákor ímél együtt voltak a tagok a Remény vendéglőben, hol a közebed folyt le, melyen mintegy 60-an vettek részt. Ennek érdekességét nagyban emelték azok az előkelő fürdővendégek, kik a nemzet dapszámossáival leültek a fehér asztal mellé, hogy nekik elismeréssel adózzanak. Azt gondolhatná valaki, hogy a vendégek jelenléte feszélyeztette a társaságot. Vidámabb, bizalmasabb együttlétet nem is lehet képzelni. Mintha az ott megjelent távoli előkelő vendégek a tanítóknak régi ismerősei, sőt barátai lettek volna, oly fesztelen jó kedv uralkodott elejétől végig, a mit még az sem zavart meg, hogy a nagyterem mellékasztalainál is voltak a fürdővendégek közül hölgyek és urak. A tanító a magyar embernek típusa, azért az ilyen közebed pohárköszöntés nélkül reá nézve olyan lenne, mint a sóatlan leve. Az elnök járt itt is elől. Pohárköszöntőjének alaphangjával a humor és komoly harmóniáját választotta s ebből a hangból folyt aztán minden dicsőítő. Az elnök a vendégekre, László F. nyung. képezdei tanár az elnökre, Erődsi David Köllő János fürdőigazgatóra, Dobal A. kolozsvári ügyvéd a jegyzőre, dr. Urbánczy B. a tanítókra, mint az EKE felkarolóra, Vértes L. elnök francia nyelven a galaczi francia konzulra köszöntött, ki ennek viszonzásul francziául elmondta, hogy nemcsak a magyarok tanulják meg az ő nemzet nyelvét, hanem rövid itléte alatt ő is sajátította el a szép magyar nyelvből s ez a következő; a mit már magyarul ejtett ki: „Éljen a magyar nemzet!“ Ezekén kívül még számos szép pohárköszöntő hangzott el, melyek mind kifejezői voltak a barátságának, szeretetének. A tanítók a legkedvesebb emlékekkel távoztak haza s most innen a távolból is ismétlik hálájukat és köszönetüket a szives fogadtatásért, legkivált Köllő János fürdőigazgatónak, ki a tanítóknak elszállásoltatásáról gondoskodott, ingyenes fürdőjegyet és a közebedhez kedvezményes árban bort adott.

Egy jelenvolt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Hymon.** Balló Gábor Csikvármegye törekvő fiatal hivatalnokja s a csiki társadalmi élet egyik legkedveltebb alakja megúván a legényélet egyhangúságát, folyó évi augusztus hó 24-én jegyet váltott Loyczel Mariska kisaszonnyal, Loyczel Ferencz nyugalmazott kir. járásbíró bájos — homéri jelzővel élven — széphanu leányával, Kovács Lajos törvényszéki bíró sógor-nőjével. Gratulálunk a költendő frigyhez!

— **A megye törvényhatósági gyűlése** augusztus 30-án folyt le a közönség nem nagy érdeklődése között, noha a megyei magánjavakról szóló szabálytervezet maga is olyan tárgy volt, mely megérdemelte volna a nagyobb érdeklődést. Az ülés lefolyásáról a tudósítást tér szűke miatt csak a jövő számban közöljük s itt csak azt említjük fel, hogy az ülés után a törvényhatóság tagjai a főispánhoz voltak ebédre hivatalosak, hol a vendéglátó bázi gazda szeretetreméltósága annyira fellelkesítette a vendégek jó hangulatát, hogy a pohárköszöntők árja még délután négy órákor is hőmpolygott.

— **A csik-szeredai államilag segélyezett gazdasági irányú felsőnépiskolába** a beiratások szeptember 1-től 6-ig tartatnak, 7-én főlvételi és javító vizsgák lesznek, 8-án a szentlélek segítségül hívása, 9-én a rendes előadások megkezdődnek.

— **A csik-szeredai ügyész** Paris Frigyes nem régen foglalta el ügyészi állását, de mindjárt szabadságra is ment. Úgy halljuk, hogy többé nem is jön vissza.

— **Csirkusz Csik-Szeredában.** A Martiny testvérek több és hozzátelhetjük elég jó tagokból álló társaságukkal érdekes előadásokat kezdett meg megyénk székhelyén a csirkuszi mutatványok minden fajtából, kivéven a lovak szereplését. Van köztük lábával balanszirozó művész, sodronyon járó kisaszony, kigyó-ember, kányuló,

mindenféle akrobata és egy pár bohóc, köztük a „bolond August“ magyar kiadásban, a mennyiben az illető jól beszél magyarul, kinek szeptember hó 1-én este lesz a jutalomjátéka. Az előadások idáig népszerűek s az adott viszonyok közt mulatóságosok is voltak és a közönség is jól megtöltötte a sátor-csirkuszt. Nagy baj azonban az, hogy a csirkuszt a régi barompiacra állították fel, mely hely már messzire van a város központjától s különben is oly óriási setéséghen kell a helyszíniére jutni darabos köveken keresztül, hogy a csirkuszba való menetel majdnem nyaktörő vállalat számba megy. Ha már a város nem gyújtja fel a készenlévő lámpákat, ajánljuk az igazgató társak figyelmébe, hogy legalább ők világítsanak.

— **Főlhívás.** A csik-somyói róm. kath. főgimnáziumban a múlt tanévben végzett urakat kérem, sziveskedjenek egyességünk 4. pontjában kiszabott összeget 1 frt szeptember 15—20-ig Kolozsvárra beküldeni. Ezt az időt tekintsek továbbra is az összegek beküldésének határidejéül. **Barttha Balázs,** jegyző.

— **Halálozás.** Csik-Borzsavában folyó évi augusztus 19-én halt el özv. Kovács Simonné szül. Erőss Borbála. Az elhunyt 29 év hosszú során át volt özvegy, mint ilyen 5 gyermekét gondos nevelésben részesítette s mindegyik a társadalomnak hasznos tagja. Temetése folyó évi aug. 21-én volt általános részvét mellett.

— **Halált okozó súlyos testisértés.** Az Uzvölgyben építendő fűrészyár telepen Csári János és Barta János munkások összeverekedtek, minek következtében Csári a kapott sérülések folytán meg is halt. Bartát letartóztatták s tettét be is ismerte.

— **Lopás Csik-Szentgyörgyön.** Nagy fejfájást okozott mindig Sándor László csik-szentgyörgyi lakóának az, hogy pénze nincsen elég. Augusztus 24-én azonban megszabadult e főfájástól, mert Nyirő Imre korcsmárostól vette el azt, a mi nála hiányzott. A korcsmáros ugyanis egész családjával mezei munkára ment s ezt az alkalmat használta fel Sándor László arra, hogy betörvén a korcsmáros lakásába, annak 131 frtját elvigye. A pénzt nem találta biztonságban magánál, a szomszédnak széna kazalába rejtette tehát el. De hiába való volt minden, mert a csendőrség felfedezte a turpisságot, mire Sándor László is beismerte a tettét s most aztán kétszeresen fáj a fogaiban a feje.

— **Szerencsétlenség agyimesi vasuton.** A Tatroz viadukton egy szegény horvát munkás megjárta. Délben a munka után lepihent a viaduktetején s valami szépet álmodott, vagy göresők fogták el, elég az hozzá, hogy álmában oly módon fészkelődött, hogy leesett a viaduktról és rögtön szörnyet halt.

— **Körjegyzői szigorlat.** A törvényhatósági szigorló bizottság augusztus 27 és 28-ik napjain tartott vizsgálatot 6 egyénnel, kik a kör- és községjegyzői állásra való képesítést megszerezni óhajtották és vizgára jelentkeztek. Vizsgát állottak bébori Csató Sándor, szárhegyi Dezső Gyula, rákosi Mánya Antal, taploczai Mihály Mátyás, k.újfalvi helyettes jegyző Szaniszló Kálmán és Kálnoki Kovács Béla. minek folytán Csató Sándor, Kovács Béla egyhangulag, Szaniszló Kálmán és Dezső Gyula szavazattöbbséggel képesítetteknek nyilvánítottak.

— **Székelly iparos ifjak** összeírása végett itt volt megyénkben a maros-vásárhelyi parkamara másoditkárja s a fiatalság olyan buzgalommal jelentkezett, hogy a betöltésre és elhelyezésre várt 85 hely már csupán a felcsiki és alcsiki községekéből előkerült. A megye többi részein, ha szabad e szót használni, a jövő év tavaszán lesz a soradás a munka hadseregébe, az iparosok közé. Hanem azt halljuk, két fontos iparágra nem akadt jelentkező, noha mindkét iparág különösen Csikban igen jól jövedelmezne, értjük a kalyharakás mesterségét és a pékséget. A kamara első titkára szintén megyénkben volt augusztus 28-án, hogy személyesen győződjék meg a csiki ipari és kereskedői állapotokról.

— **A polgármester nem szereti a világozságot,** jegyezte meg a főispáni ebédén egy a polgármesterre mondott pohárköszöntő alkalmából megyénk egyik humoros fia. E felkiáltás pedig mondatot abból az alkalmából, hogy a vasúthoz vezető temető utcában a lámpák ugyan fel vannak állítva, de nincsenek felgyújtva, noha most ottan csirkusz van s a közönség csak úgy tódul oda, de egyúttal bukácsol is a sötétség miatt. Hanem most egy másik oldalról is kapunk panaszt, mely csakugyan igazolja a fenti felkiáltást, nevezetesen a Zsugódre vezető úton nemcsak nem gyújtják fel a lámpákat, hanem a régiakat is levétette, hogy

ujakkal caerélje ki és ez a csere ugy látszik hónapokig eltart, a minek a közönségre nézve bátrányos oldalán kívül van mégis egy komikus rézse, nevezetesen az, hogy maga a polgármester háza is pokoli setéséggel van körülvéve, s ostétként már maga a város feje is botorkálni kénytelen, mert nem fiatal szemek este hét órákor is nehezen különböztethetik meg a sánczot a járdától és így maga is megiszaza a levét annak a tulajdonosának, hogy a polgármester nem szereti a világozságot.

— **Kritsa Lukács adószámviteltana.** Megyénk szülöttje K r i t s a L u k á c s, ki jelenleg a székes fővárosi adószámviteli hivatalnál számítást, egy igen használható és praktikus könyvet adott ki a magyar egyenes adókról, járulékaírói és számfeljárásáról. A munka, mely atbó a czéltől iratott, hogy az adószámfejtés, de különösen a hozzá tartozó adó-kamat számítás tudását könnyen és alaposan elsajátíthatóvá tegye a nagy közönség és az adókezeléssel foglalkozó hivatalnokok számára, csakugyan megfelel feladatának. Általában ez a könyv az egyenes adókra nézve kis keretben egy a nagy közönség, mint az adóval foglalkozó hivatalos közegek legfőbb tudnivalóit foglalja magában és így a legmelegebben ajánlhatjuk mindenkinek. A munka a szerzőnél kapható Budapesten a székes-fővárosi adószámviteli hivatalnál.

— **A városi polgármesterek országos gyűlése** a múlt héten volt Mármaros-Szigeten. Hanem ha olyan megbízhatók a lapokban közölt tudósítások a gyűlésen történt dolgokról, mint a milyen volt a megjelentek névsorának közlésében, akkor csakugyan nem tudhatjuk, hogy a polgármesterek voltaképen mit határoztak. Mert a „Pesti Napló“-ban ékes betűkkel volt kinyomatva az is, hogy Csik-Szereda polgármestere jelen volt Mármaros-Szigeten, de a valóságban épen a gyűlés ideje alatt itthon a városi hivatalban főt legjobban a polgármester feje, a mennyiben történi kell az esztét, hogy mikép csináltasson utat és köveztesen akkor, mikor a város kaszarája egészen üres. Ebből az a tanulság, hogy nem minden nyomtatott hír igaz hír, ha az valamelyik fővárosi lapban megjelenik.

— **Röser tan- és nevelő-intézetét** Budapesten, mely felső kereskedelmi iskolát foglal magában, a t. szülők figyelmébe ajánljuk. A felső kereskedelmi tanintézet teljesen egyrangú a kereskedelmi akadémiákkal. Érettségi bizonyítványai az egyéves önkéntes katonai szolgálatra képesítenek. Ezen legrégebb intézetet eddig 14211, múlt évben pedig 430 tanuló látogatta. A tanulók kívánatára az iskolákkal kapcsolatos nevelési internátusba is felvétetnek. Bővebb értesítést küld Röser János igazgató Budapesten.

— **A „Vasárnapi Lapok“** legutóbbi száma újra meggyőzött minket arról, hogy ez a legeszebb kiállítás, legjobban szerkesztett képes ujságunk a a míg a közönség önmagának szerez gyönyörűséget vele, ha olvassa, másrészt csakis így válik lehetővé, hogy a külföldről hozzánk beözönlő hasonlíranu folyóiratokat a „Vasárnapi Lapok“ kiszorítsa. A legutóbbi szám tartalma a következő: Palágyi Lajos „Nyár“ című költeménye képpel. László Béla a magyar nyelv szótáráról értekezik s élesen neki vág az Akademiának. Beniczkiné Bajza Lenke folytatja „Könyv és Mosoly“ című regényét. Kedves dolog a „Milyen legyen a nő kézikönyvtára?“ Fekete Ottilia tollából. Pap Zoltánnak két népdalával találkozunk a füzetben. Gárdonyi Géza bájos elbeszélést írt a kutyáról, melyet a szerkesztőség megrajzoltatott. Sport-cikket a nyári löversenyekről Őszi Kornél írt. Maszák Hugo Jászai Mariról írt tanulmányt. Gaal József „Romantika“ című elbeszélésnek folytatása zárja be az irodalmi részt. Ez valóban oly gazdag tartalom milyet egy lap sem ad más, mint a „Vasárnapi Lapok“. Azonkívül tele van löverseny-képekkel, a szezon aktuálisával. Báró Dániel Ernő minisztert és családját mutatja be 4 kép a nagygájai parkban.

KÖZGAZDASÁG ÉS IPAR.

Néhány szó a műtrágyázásról.

Gazdaközönségünköt nagyon is közelről érdeklő kis értekezést tett közzé fenti cím alatt a Csikmegyei gazdasági egyesület, mely értekezést közérdekű voltánál fogva itt közölünk egész terjedelmében.

Hangja ez értekezésnek az, hogy rámutasson miként kell a műtrágyák alkalmazásával nálunk e csapadékdús vidéken a levegőben haramban és esőben dusan kinalkozó nitrogén trágyát — a mi az istálló trágyának legértékesebb alkotórésze — ingyen szerezni be, és miként kell és lehet ezen főnövényi tápszert a levegőből felvenni és a talajban megkötni a borsó, búkköny, lóhere és luczerna leveleinek és gyökereinek segítségével.

Ezt az értékes trágyaszert felhasználatlanul hagyjuk idáig. Istálló trágyával adtuk meg a földnek azt a légeny szükségletet, a mit a levegőből felvenni és megkötni módunkban áll, mert a másik tápanyagot: a fosfort, a melyet szintén nem nélkülözhet a növény csak így tudtuk rendelkezésére adni a növényeinknek.

Gazdáink által mindenesetre nagyon sok megfontolandó és általuk saját érdekükben megkísérendő sok új körülmény és eszme van felhozva a kis füzetben, s mert megvagyunk győződve, hogy sokan vannak kik semmi jó és üdvös újítástól nem zárkoznak el, — tesszük közzé e lapok útján is e kis értekezést.

A magyar mezőgazdaság a válság szélére jutott. Ez a vészkiáltás országsszerűen s hogy e közelebről fenyegető baj komoly, eléggé igazolja azon körülmény, hogy az országos közvélemény mind erősebb és erősebb hangon követeli a közgazdasági politikában az agrárius irányt.

És ha már ilyen az állapot nagy Magyarországon, ha a bácskai, a magyar alföldi ember is — a hol pedig a föld csaknem kétszerte gazdagabban terem, mint minálunk — panasza nyitja ajkait, mitszóljunk mi csikiak, kiknek nem csak a lenyomott árakkal, de az éghajlat zordonságával a mivelés alatt álló területeknek csaknem megközelíthetetlen voltával messzeségével is meg kell küzdenünk? Valóban megmagyarázhatatlan rejtély és Isten csodája, hogy e maroknyi nép itt élni és mozogni tudott. Egyetlen ok magyarázza meg csak a csiki gazdaközönség fennállását, az t. i. hogy volt ereje, kitartása abban a mértékben korlátozni, megszorítani igényeit a mily mértékben vonta meg az anyaföld fokozatosan az évi hozamot, hogy továbbá idegen földön fejszét, fűrész, kalapácsot, ásót, kapát vett kezébe az, kinek a föld nem termett annyit, hogy családjának az évi kenyerét, a nagy köznek pedig az évi adót biztosítsa.

Csak hogy ennek a kitartásnak is van határa s kérdés, hogy egy második, harmadik évtized, generatiojának jut-e annyi életere, hogy kitartson a küzdelemben. Aligha, és épen azért magának a gazdaközönségnek kell megkeresnie a gyógyszer, a mivel segíthet magán és kell is, hogy segítsen.

Ez a gyógyszer pedig nem lehet más, mint megmaradni azon művelési mód, azon gazdasági üzem mellett, a melyre a talaj és éghajlat parancsolólag rászorította. És mi volna ez a gazdasági üzem, ez a művelési mód? Egy szá mitó körültekintés és megkapjuk rá a feleletet.

Gabona termő földeink felerésze hegyekben van. Talaja gyér és homokos. Trágyázni vagy egyáltalán nem lehet, vagy nincs arra elegendő trágyánk és vonó erőnk. Mit teremhetne e kiélt föld egyebet zabnál és hogyan várhatunk onnan köblös kalongyákat? Ezen meg nem változtatható körülménynek tulajdonítható az, hogy erdő alatti hegyes helyen levő földeinknek jókora része ott hever parlagon művelés nélkül s ha bevetjük is nem azért tesszük, hogy szem termést remélünk, hanem azért hogy legalább a szalma termést biztosítsuk a hosszú 8 hónapos télre. Az 5 Kászoni község, Szentmárton, Bánkfalva, Szentgyörgy, Menaság, Mindszent, Pálfalva, Szentmihály, Szentdomokos kopasz tavasz határa elszomorító példát mutat erre.

Azon kevés trágya a mit évenként össze tudunk gyűjteni, alig elégséges arra, hogy lapályban evő földeinket trágyázhassuk meg, főképp miután a szabadgazdálkodásnak mind inkább terjedő behozatalával, — ha eredményt akarunk várni, — a gyakorabbi tágyázás szüksége mindinkább előtérbe lép.

Lapályban levő földeink is csak nehéz munka után adnak annyi szem hozamot, a mi a művelési költségeket fedezi s ez a szem termés is alig elég a saját szükségleteinkre. Eladni nem jut és ha jut is csak kivételesen s nagyon szűk mennyiségben, merthiszzen minden jól számító gazdának a gabona termése felét hámbárban kell tartalék gyanánt vissza tartania, a következő évekre, a melyek éghajlati viszonyaink természetszerű folyamánai.

Csikmegye egy hegyekkel körülvett katlanba fekszik, csapadékdus, későn tavaszodik és korán kapjuk a havat, a fagyot. A télen át leesett hó az erdővel benőtt s így mindég árnyékos hegyeinken későn olvad. A levegő későre melegedik át s legnagyobb részt még ápril végén is hideg és fagyos a föld. A növényvegetáció csak májusban indul meg, s nem ritka az eset, hogy a természet két-három heti munkáját egy május végén beköszöntő fagy vagy dér megsemmisíti. Ilyen viszonyokkal küzdve indul meg a növényi fejlődés május végén. Az átmenet a téltől a nyárra nagyon rövid, legkedvezőbb időjárás mellett is alig tart 6 hétnél tovább s akkor beköszörtenek a forró nyári napok, meg lesz akasztva a növény tovább fejlődése, a szem összezsugorodik, a szál törpén marad s a termés $\frac{1}{4}$ része behull az utó közé. Vagy megtörténik és pedig szintén következetesen az, hogy be áll a 3—4 hétig tartó nyári meleg esős idő, a dusnak mutató vetemények megdülnek, gyom veri fel azokat, meg lesz akadályozva a szemképződés és megcsökken a szemtermés mennyisége.

Ezek a nehéz viszonyok mind ellenségei a gabona termelésnek s a maguk erejükkel rá kell, hogy vezessék a gazdaközönséget arra a

meggyőződésre, hogy Csikmegye nem gabona termő vidék s a ki mégis a szemtermelésre fekteti gazdaságát az évről-évre a tőkét emészti.

Vidékünk természetszerűen takarmány termesztésre és az azzal kapcsolatos marha tenyésztésre van utalva. Hasznát, valami kis nyereséget csak ezen uton várhat és biztosíthat magának. És erre meg is van a talaj részint a gazdasági viszonyok kényszerűségében, részint a területek csaknem mérhetlen voltában.

A marha tartás Csikmegyében nem csak mező gazdasági de létkérdés is. Hosszu 8 hónap kereszttül kell a családapának háztartását tüzi fával ellátnia. Erdőink oly messze mentek, hogy 2 nap kell, míg egy szekér fát advarunkra behozhatunk, 40—60 napját veszi igénybe az erdőlés a gazda embernek két marhával is, a mire alig jut ki idejéből, mert az erdőlésre alkalmas idő rövid. Ezt a nagy terhet, ezt a családügyi gondot és nehéz munkát csak igavonó marha segítségével végezhetni. Marha nélkül a csiki embernek létezni nem lehet. Igaz, de a marhának takarmány kell. A takarmányt nem szállíthatjuk, mint a gabonát más vidékről, azt helyben kell megszereznünk s innen van az, hogy szűk széna idején 25—30 frtot is fizetünk egy szekér szénáért és hogy ennek rendes ára 15—20 frt közt változik.

A háztartás tejelő marha nélkül nem lehet el. A tejelő marhának jó és bő takarmányozás kell.

A csiki ember fuvarával, fájával kövével veszi be az adóját, sóját és bolti cikkeit. Ha a marha utban van, jobb és bővebb takarmányt igényel, mintha a padlason áll.

Óriási közlegelők állanak rendelkezésére mindenközönségnek. Nyáron át kevés költséggel nő ott fel az apró borjú, s észrevétlenül válik abból értéktárgy. Mi legelné le a havasi legelőket, ha nem az a hányódó apró marha a mi minden ember udvarán van egy kettő. Igen de ennek a hányódó marhának is 8 hónap kereszttül kell takarmány.

A gazda embernek nemcsak szántani és vetni kell, hanem meg kell ugarolni, meg kell forgatni a földjét, haza kell hordja erdei kaszálóiról, mezőiről a terményt. Ezt csak nyáron eszközölheti. A nyári takarmányozás pedig sok kódot, takarmányt igényel s a kinek nincs zöld takarmánya, annak a télire készített takarmányt kell fogyasztania.

Ime a gazdasági viszonyok, a melyek kiválólag takarmány termesztésre utalnak. És erre meg van atér azon több holdakat tevő havasi kaszálóknak a mi minden egyes gazda embernek birtokában van és rendelkezésére áll. Meg van továbbá a lehetőség a csapadékdus éghajlatban.

Csak hogy ezek a havasi legelők mind ott állanak kopáran, nem teremvén egyebet, mint csengő kórót egy-egy néhány szál imolat és szőrfüvet vagy kecske szakált és ez is olyan, hogy tápértéke vajmi kevés. Az erdőt kiirtottuk róluik annak lombjai nem védik többé a nap égető hevetől, s ősszel lehulló levelei elkorhadással nem adnak többé táperőt nekik. Még juh legelőnek sem alkalmasak, a nyáj csak úgy fut kereszttül rajtuk, mintha csak sima padlón legelnének.

E legelőket trágyázni kellene csak, hogy az évi hozam biztosíthatóság s azok az óriási területek bő takarmánnyal látnának el. Igen, de hogyan trágyázzuk e havasi kaszálókat, mikor szántó földeinkre is aligalig jut; mikor e kaszálók oly messze vannak, hogy egy teljes napot vesz igénybe az odamenet és vissza jövet és végül mikor járhatlan utak vezetnek hozzájuk. Hiszen egy szekér trágyának kivitele oda a helyszínére 3—4 frtba állana, ez meg aztán csakugyan nem fizetné ki magát. Az egyedüli módja a havasi kaszálók trágyázásának a kasároztatás, vagyis a juh seregrel való trágyáztatás. Ez még nálunk divik. Csak hogy ehhez nagyon ritkán és kevesen juthatunk, mert a juhok száma kicsiny s az őszi és tavaszi trágyázási időszak rövid. És mennyi vesződéssel jár egy ilyen kasároztatás! Jól tudja mindenki a ki egyszer alkalmazta.

De hátha semmi mód sincs rendelkezésünkre kezünk ügyébe a havasi kaszálóink meg trágyázására, mindenki kérheti, hogyan segítsen agazda ember magán. Hogyan? **A műtrágyákkal.**

Megismertetni ezt a műtrágyákat, megbarátkoztatni ezzel az általunk nem ismert gazdasági tényezővel a gazdaközönséget, ez célja jelen kis értekezésnek.

20 évvel ezelőtt Csikban még faekével szántottunk s csak elvétve fordult elő egyik-másik udvarban egy-egy vaseke. Ma pedig minden valamire való gazda embernek meglehet találni azt. Így voltunk a cséplőgépekkel, a vetőgéppel stb. stb. A fejlődésnek, a haladásnak elébe állani nem lehet. Megy az a maga útján s mikor annak egyik hatalmas eszköze, a gőzparipa ma éles fűtytel szeli át a hosszú csiki medencét, még a csiki maradiság is beáll, be kell állania szekér tolojának.

Az idő pénz. Ezt mondja az angol. Ezt nem szabad elszalasztani.

Mi az a műtrágya?

Egy liszt finomságu por különböző anyagokból össze örölve, a melyet széjjel szórva kaszálóinkra, szántó földeinkre, megadjuk növényeinknek azt a táplálékot, a mi nélkül a növény élni és fejlődni nemképes. Ez a táplálék pedig nem egyéb, mint a nitrogén phosphorsav és kalium. Ezt veszik magukhoz a növények, ez biztosítja növekvésüket, fejlődésüket és ez ad dus termést.

Ezeket a műtrágyákat idáig nem ismertük, fel sem kerestük, mert nem volt szükségünk rájuk. Erdei és réti kaszálóink dus terméseket adtak, mert a fágazdag lombja, a vizek árja bőségesen megtrágyázta különben is ős erőben voltak. Gabona termő földeink csak 30—40 évvel ez előtt is bent az aljban voltak, s mert elegendő marhaállományval rendelkezünk, azoknak trágyájával gazdagon elláthattuk. Igen de a népeség szaporodik, a gazda ember terhei, igényei évről-évre nőnek, szántóföldekké alakítjuk a meredek oldalakat is, a hegyek tetejét is s messze hátra megyünk a havasokra, letaroljuk az erdő fát, hogy kaszálókká alakítsuk át a területet. Mi az ős apáknak unokái 3—4 akkora területeket szántunk, vetünk és kaszálunk, mint nagyapáink. Ezen területekre nem jut mindenüvé trágya, ki sem tudnók azt oda szállítani. Igen de a föld trágya nélkül nem terem, alig adja vissza a magot a mit bele vetettünk egyszerűen. Trágya kell. Meg vennők drága pénzen, de nem eladó az senkinek, ugy-e bár. Messze vidékről nem szállíthatjuk, mert nem fizeti ki magát. Hogy segítsen tehát a gazda magán? A műtrágyákkal. Így vezet rá a szükség, hogy akaratlannul is foglalkozzunk olyan dolgokkal, minővel még csak nem is álmottunk.

De ha nem a szükség vezetne is rá ezen művelési faktorra, akkor is érdemes a székely embernek ezzel az új anyaggal megismerkedni gyakorlatilag is azon előnyök folytán, melyeket a gazdának nyújt. **A műtrágyának előnyei a következők:**

1. **A műtrágyákkal azt a táplálékot adhatjuk a földnek, a melyre legnagyobb szüksége van és abban a mennyiségben a mennyi szükségeltetik, a mit az istálló trágyával kereszttül vinni nem tudunk.** Ez a következő példából kitünik. Az istálló trágyában megvannak az összes növény tápanyagok. Mi az istálló trágyát kihordjuk a földre s bevetjük azt vagy árpával, vagy búzával s ha ezt ki arattuk, a következő vetés alkalmával vagy rozsszal, vagy töröküzével vetjük be. Az új trágyás földben kövér időjárás mellett megdül úgy a buza, mint az árpa, ha nem tulságosan trágyáztunk is. Elvesztettük tehát tegy évnek a fele termését. Műtrágya mellett ezt kikerülhetni. A hová 10 szekér istálló trágyát vittünk, oda viszünk csak 5 szekérel s ha az időjárás kedvező, kövér, megkapjuk fele trágyázás mellett is a jó termést; ha pedig nem épen csapadékdus az időjárás, — a félig trágyázott földre — tavasszal mikor látjuk, hogy nem elég dus a gabona, — rászorjuk egyik vagy másik féle műtrágyát, a mely azonnal hat, — s rá két-háromhétre meggyarapszik vetésünk, dus fejet nevel s biztosítva van a termés a felül trágyázással.

Az istálló-trágya által megkövített földből a növények különböző tápanyagokat vesznek fel és fogyasztanak és pedig különböző mértékben. Megtörténik, hogy a 2—3—4-szeri termés kiveszi a földből a phosphorsav legnagyobb részét, míg ugyanabban a földben dusan van még meg a nitrogén és a káli is ugyanarra, hogy a 2—3 termésnek nitrogén és káli szükségletét is képesek ellátni. A föld még sem ad még csak közepes termést is, mert hiányzik az egyik növényi táplálék a phosphorsav. Ha ezt istálló trágyával akarjuk pótolni, a minthogy pótolnunk kell, akkor olyan növényi tápanyagokat kell a földre kivigyünk, a mire a földnek szüksége nincs, a mi ok nélkül ott fekszik a földben s a mit más földünkön, a hol épen ezek a tápanyagok hiányzanak, igen jól felhasználhattunk volna, ki kell, mondom, vigyük a felesleges tápanyagot, mert az istálló trágyából nem lehet külön kiválasztani sem az egyik, sem a másik tápanyagot.

A műtrágyákkal ez könnyen tehető. Ha a föld phosphorsavban szegény, azt adok; ha a nitrogén hiányzik, abból azzal pótolom; ha pedig káli, akkor meg azzal. Elszórom a hiányzó tápanyagot magában foglaló műtrágyát, elmagolom a gabonát a nélkül, hogy megkellett volna újra trágyáznom a földemet 2—3 évre biztosítottam a termést. Az istálló trágyám megmarad, kihordom azt más földeimre, a mely legrégebben nem kapott trágyát, s a melynek az jól tesz és azt kívánja is. Ugyan ezt az eljárást alkalmazom ennél a földnél is s így nyujtom ki a föld termő erejét 6 évről 8—10 évre.

Szerkesztői üzenetek.

K. M. „A politikai hangulatok“ című czikke egészen egyoldalú politikai cikk minden aktualitás nélkül és így ennek közlése ellenkezik a lap irányával. Ha valamely aktuális politikai kérdésben iratnak erős pártszínezetű cikke, akkor azt az író felelősségére azívesen kiadjuk, de általános politikai hangulatról csak egyoldalú pártpolitikai értekezést programunk értelmében nem közlünk. Egyéb iránt kérjük kevésbé párt politikai cikkeket, vagy ha ilyenek, csakis aktuális kérdésekről.

G. I. Tárcaja most sem felel meg a közlött kivánalmaknak és így nem adhatjuk.

M. D. Assód. Előfizetést kaptunk 1897. január 1-től június végeig.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MOLNÁR JÓZSEF.
FŐMUNKATÁRS GYERGYÓBAN:
VÉRTES LAJOS.
KIADÓ és LAPTULAJDONOS:
GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

Figyelmeztetés.

A csiktaploczai tempomra vonatkozó árlejtés elnapoltatik.

Csik-Taplocza 1897. aug. 31-én.

Szenkovits Albert

exp. a.-lelkész.

Szám 334—1897.

Csikszeredai. ker. b. pénztár.

Meghívó.

A csikszeredai kerületi betegsegélyező pénztár

harmadik évi rendes

közgyűlését

1897. szeptember 12-én d. e. 10 órakor Csikszeredában a városház nagytermében tartja meg, melyre a közgyűlési kiküldöttek azon megjegyzés mellett hivatnak meg, hogy azon esetre, ha a tagok határozatképes számban nem jelennének meg, a közgyűlés 1897. szeptember hó 19-én d. e. 10 órakor az irt helységben a tagok számára való tekintet nélkül meg fog tartatni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a pénztár mult évi működéséről.
2. A mult évi zárszámadás előterjesztése, ennek kapcsán a felügyelőbizottság jelentése a felmentvény iránti határozat.
3. Indítványok.

Az indítványok a közgyűlés előtt 48 órával az elnökséghez bejelentendők

Csik-Szereda, 1897. augusztus hó 26-án.

Lakatos Mihály,
titkár.

Darvas Béla,
elnök.

Sz. 4481—1897.

polg.

Hirdetmény.

A csikszeredai kir. törvényszék ezenel közhírré teszi, hogy a székely vasutak céljaira Csik-Szeredai város határában kisajátított ingatlanok kártalanítása iránti ügyben a kir. itélő táblának folyó évi július 2-án 1245—1897. psz. végzése folytán újabb tárgyalási határnapul folyó évi szeptember hó 17-ik napjának d. e. 9 óráját a kir. törvényszékhez azon hozzáadással tözte ki, hogy akkorra kisajátító nevében Dr Bartsch Gusztáv jogképviselőt, a távollévő és ismeretlen tartózkodásnak, ugyazintén az elhaltak hagyatékaik részére gondnokul kinevezett Dr. Csiky József csikszeredai ügyvédet, illetve azoknak törvényes képviselőit egyenkint külön megidézte.

A csikszeredai kir. törvényszék üléséből:

Csik-Szereda, 1897. július 20-án.

Gyárfás, s. k.

Csipkés, s. k.

Sz. 2460—97. kü.

Árlejtés.

A csikszeredai kir. ügyészség felügyelete alatt álló csikszeredai kir. törvényszéki fogházban letartóztatottak ételmezésén-k, úgy a betegek számára orvosi rendelvényvel kiszabott ételmi szereknek 1898. évi január 1-től kezdve egy esetleg 3 évi tartamra leendő biztosítása iránt zárt ajánlati versenynyel egybekötött árlejtést hirdetek.

Az ételmezési vállalkozó köteles a házi ételmezést nélkülöző valamennyi egészséges a fogházban levő, valamint a fogház területén kívül eső fűtőtelepekre vagy más helyekre külső munkára kiküldött letartóztatottak, azoknak kivételével, kiknek a hazulról való ételmezés megengedtetett, étlap szerint 10 főre előirt s a létszámhoz képest fejenként kiszámított ételmi cikkekkkel aképen ellátni, hogy a kenyér kivételével nyers állapotban szállított ételmi cikkekből, főtt állapotban mindenik letartóztatottnak fejenként és naponként 35 czentiliter leves és 35 czentiliter főzelék, minden vasárnap és csütörtökön, husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepen, ő Felsege születése napján és Szent István király napján pedig ezen felül fejenként 10⁵ dekagramm csont, in és zsirmentes marhabus és mindennap 56 dekagramm kenyér jusson.

Köteles továbbá vállalkozó a beteg letartóztatottak részére külön étlap alapján a létszámhoz képest fejenként kiszámított húst, ételt és az orvos által az étrenden felül rendelt más ételeket és italokat nyers állapotban a kenyeret és zsemlyét pedig sült állapotban a fogházban szállítani és aképen elkészíteni, hogy az étlapban előirt főtt s illetve sült mennyiség azokból kikerüljön.

A bőjtre kötelezett letartóztatottnak azon napokon midőn bőjtolnek, köteles vállalkozó fejenként 112 dekagramm kenyeret sült állapotban kiszolgáltatni.

A kiszolgáltatandó kenyérnek tökéletesen egészségesnek, dohosságtól vagy penésztől mentnek és kétszeres gabonából készültnek kell lennie.

A betegek számára köteles a vállalkozó a fogház-orvos által rendelt kórházi ételeket a napnak bármely részében késedelem nélkül elkészíttetni és rendszeren kiszolgáltatni.

Minden ezen kötelezettségekért viszont teljesítésül a kincstár az étlapok szerint kiszolgáltatott étadagokért ide érve a hetenként kétszer, továbbá husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepen, ő Felsege születése napján, Szent István király napján kiszolgáltatandó marhabus adagokat és minden egészséges egyénre naponként számítható 56 dekagramm kenyeret bizonyos napi átalány díjt fizet a vállalkozónak.

A bőjti napokon fejenként kiszolgáltatandó 112 dekagramm kenyér ára az ajánlatban külön kiteendő és az külön díjaztatik. Az orvosi rendelés folytán a betegek számára kiszolgáltatandó négy fokozatu étkekért és külön ételmi cikkekkért a vállalkozó részére azon ár lesz fizetendő, mely az Igazságügyminiszterium Számvevő-sége által a fogház részére készített étkezési táblában és piaci árjegyzékben a szerződés időtartamára megállapított, leszámítva abból az árlejtésnél biztosítandó százalékos árleengedést.

Az étkek főzésére szükséges fát, valamint a fűzőedényeket is vállalkozó minden kárpótlási igény nélkül a maga költségén szerzi be; a mennyiben azonban ily fűzőedények az állam birtokában találhatnak, azok a vállalkozónak használat végett, leltár mellett ingyen átengedtetnek, úgy azonban, hogy a vállalkozó azoknak jó karban tartásáért gondoskodni és a szerződés érvényének megszűnté után azokat ugyanoly állapotban a miut átvette, visszaszolgáltatni köteles.

Hasonlóképen ingyen engedtetnek át a vállalkozónak az étkezés könnyítése és készletek kéznél tartása tekintetéből fogház belső helyiségében levő konyha, éléstár és falrakó helyek is, de oly megszorítással, hogy a kenyeret a fogházon kívül tartozik süttetni.

A főzész-körli közreműködésre a vállalkozónak a kevesbé terhelt és jó viseletű elítélt letartóztatottak közül néhány egyén naponkénti és fejenkénti 10 krajczár díjazás mellett mint házi munkás rendelkezésére bocsátatik, de ezek csak a fogház helyiségein belül használhatók.

Ha a vállalkozási idő tartam alatt a fogház máshová helyeztetik, köteles vállalkozó ebbe belenyugodni s az ételmezést ott is ugyanazon feltételek alatt teljesíteni.

Ha pedig a letartóztatottak időnként külső, pl. mezei munka teljesítése végett, vagy egyéb okból máshová rendeltetnek, vállalkozó e czímen semmi kártérítést nem igényelhet.

Az egészségesek és betegek részére külön-külön megállapított étlapok, valamint a közelebbi szerződési feltételek a kir. ügyészségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

E hirdetmény alapján a szóbeli árlejtés 1897. szeptember hó 27-én délután 3 órakor fog a kir. ügyészségnél megtartatni.

Az ajánlatnak írásban foglalva világosan szerkesztve és 50 kros bélyeggel állatva kell lennie. Különös kikötések vagy mellékfeltételek felállítására az ajánlat elutasítását eredményezik.

Az ajánlatban megajánladó napi átalánydíj, úgy szintén a bőjti kenyéradag ára is számokkal és betűkkel kiirandó, továbbá ugyanahoz erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, bánatpénzül pedig 250 frt azaz kétszázötven forint készpénzben vagy állami értékpapirokban, tőzsdei ártolyam szerint számítva melléklendők.

A fennebbiek szerint kiállított és felszerelt ajánlatok borítékba pecsételve, melynek külappára e szavak „vállalkozási ajánlat a csikszeredai kir. ügyészség felügyelete alatt álló csikszeredai kir. törvényszéki fogházban letartóztatottak ételmezése tárgyában“ — szembeötölőleg kiirandók a vállalkozó vezeték- és keresztnévvel aláírva, a vállalkozó lakhelyének megjelölése és annak határozott kitétele mellett, hogy a vállalkozó a szerződési feltételeket ismeri s azoknak magát mindenben aláveti, legkésőbb 1897. évi szeptember 27-én délelőtt 9 óráig a csikszeredai kir. ügyészség vezetőjének kezéhez benyújtandók, mert a megkésve érkezett vagy nem kellően felszerelt ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.

A kir. ügyészség:

Csik-Szeredán, 1897. évi augusztus 13-án.

WITTICH,
kir. alügyész.

HONI IPARI!

A csikszeredai szövődében készült

Függönyök,
Kötények,
Agyterítők,
Asztalterítők,
Asztalfutók,
Tálczaterítők,
Pohártörlok,

Kredenczterítők,
Törülköző-kendők,
Asztalkendők
Betetek,
Szóttések,
Blouz-szövetek.

A mai naptól kezdve, előállítási áron alól 10%-al árusittatnak el.

Ezen kívül nyári, férfi készruhák, tiszta gyapju férfiruha szövetekből és női mosó szaten, creton stb. kelmékből augusztus havára egy parthiet állítottam össze, melyek beszerzési áron alól is elárusittatnak

SZABÓ MIKLÓS üzletében
Csik-Szeredán.

Sz. 1630—1897. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a gödmeszterházi Csatlós Istvánné szül. Balázs Róza végrehajtható várhegyi Pál András Istváné hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 417 frt 25 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék a (gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíró) területén levő Szárhegy község határán fekvő a szárhegyi I. r. 2321. sz. tjkvben foglalt 5927. hrsz. alatti 3 frt. 6232/2 hrsz. alatt 3 frt. 7049. hrsz. alatt 2 frt. 7514. hrsz. alatt 5 frt. 7517. hrsz. alatt 3 frt. 11946/s " " 13 " 13223—13225 hrsz. a. 6 frt. 15070 hrsz. a. 5 " 23229 hrsz. alatt 4 frt. 23595. hrsz. alatt 8 " 23715. " 4 frt. becsértékű, továbbá ezen tjkv-nél a 2972. sz. tjkvben Mihály János és neje Dezső Berta javára átjegyzett 1389/1 hrsz. alatti 160 frt becsértékű, a 366 sz. tjkvben foglalt 5787. hrsz. alatt 8 frt. 5973, 5974 hrsz. a. 16 frt. 6230. " " 10 " 6321. hrsz. alatt 10 " 6458. " " 12 " 6628. " " 8 " 7566. " " 7 " 11557. " " 30 " 13356, 13357 hrsz. a. 6 " 15009. " " 10 " 15715. hrsz. alatt 7 " 16404. " " 3 " 18767. " " 2 " 19879/s " " 6 " 21390. " " 2 " 22962 " " 10 " 23717. " " 13 " becsértékű, az 1357. sz. tjkvben foglalt 10085, 10086 hrsz. alatt 6 frt. 11079, 11080, 11094, 11096—11098. hrsz. alatt 31 frt. 16666, 16667. hrsz. alatt 4 frt, az 1968. sz. tjkvben foglalt 15608—15612 hrsz. alatt 14 frt. az 1179. sz. tjkvben foglalt 9161—9163 hrsz. alatt 43 frt, az 1340. sz. tjkvben foglalt 9964, 10355—10360. hrsz. a. 109 frt becsértékű egész ingatlanokra, az árverést a fennebbi becsértékekben ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebbi megjelölt ingatlanok az 1897. évi szeptember hó 23-ik napján délelőtti 9 órakor Szárhegy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk 42 ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Kelt Gyergyó-Szentmiklós, 1897. június hó 18.
Pál Venczel,
kir. aljbíró

Egy élénk forgalmu vegyes kereskedés üzlethelyiség- és kényelmes lakással együtt szabad kézből azonnal kiadandó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 3-3

Sz. 149—1897.

Hirdetmény.

A csikvármegye tulajdonát képező alcsiki erdőségeknél az évi 200 frt rendes és 20 frt pótfizetéssel a réthasználattal jávalalmazott erdőőri állás, lemondás folytán üresedésbe jövet, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazon erdőőri szakvizsgát tett egyéneket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, s a magyar nyelvet szóban és írásban bírják, hogy keresztlevél, orvosi és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérésüket folyó évi szeptember 15-ig hozzám adják be.

A kinevezendő erdőőrnek mindaddig míg a csobányosi erdőségben az erdőhasználat tart, állandóan itt, azontul Csik-Szent-Márton vagy Csekefalván kell laknia.

Gyergyó-Szentmiklós 1897. augusztus 20-án.

Csikvármegye havasi javainak igazgatósága.

Lázár Menyhért,
igazgató.

Sz. 2560/97. kü.

Árlejtés.

A csikszeredai kir. törvényszéki és járásbírói fogházakban letartóztatottak teljes élelmezésének, úgy a betegek részére orvosi rendelvénytől kibocsátott élelmi szereknek 1898. évi január hó 1-től kezdődő egy esetleg három évre leendő biztosítása iránt, zárt ajánlati versenyvel egybekötött árlejtés hirdettetik.

Az élelmezési vállalkozó köteles a csikszeredai kir. ügyészség területén levő kir. törvényszéki és járásbírói fogházakban letartóztatott valamennyi vizsgálati és elítelt foglyot azok kivételével, kiknek a kir. bíróság vagy kir. ügyészség a hazulról való élelmezést megengedte, továbbá az említett fogházakban letartóztatott valamennyi rabot a megállapított étlap szerint aként élelmezni, hogy mindenik fogolynak, illetve rabnak, fejenként és naponként 35 centiliter leves és 35 centiliter főzelék és 56 dekagramm kenyér jusson.

A mennyiben a kir. főügyész vagy fogházorvos egyes letartóztatottak számára nagyobb kenyéradag vagy szükség esetén nagyobb étadag kiszolgáltatását rendeli, ezt vállalkozó a letartóztatottak összes létszámának 10%-a erejéig ingyen köteles kiszolgáltatni.

A letartóztatottak összes létszámának 10%-át meghaladó pótagadokért arányos díjazás nyújtatik.

Vállalkozó a fogház területén kívül eső füztelepekre, vagy más helyekre külön munkára kiküldött letartóztatottak az is ugyanazon egységi árak mellett tartozik élelmezni, mint a többi letartóztatottak.

Ha pedig a letartóztatottak időnként külső pl. mezei munka teljesítése végett vagy egyéb okból máshová rendeltetnek, vállalkozónak e czímen semminemű kártérítésre igénye nem lehet.

Minden vasárnap és csütörtökön, továbbá husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepeken, a Felsőszék szünetnapján és Szent István király napján tartozik vállalkozó mindenik letartóztatottnak a rendes élelmi szerek kivételével még egy adag egészséges marhabúst is kiszolgáltatni. Mindenik adag marhabúsnak főtt állapotban, a csont és inak leszámításával 10.5 dekagrammot kell nyomnia.

Tartozik továbbá vállalkozó a betegek számára szükségelt és az ezek élelmezésére nézve külön megállapított étlapban elősorolt négy étkezési fokozathoz képest orvosilag meghatározott kórházi ételeket nemkülönben az orvos rendelete folytán netán szükséges tejet, teát, asztali bort, sört stb. szintén az orvos által meghatározandó mennyiségben pontosan kiszolgáltatni.

A bőjtre kötelezett raboknak azon napokon, melyeken bőjtlőnek, fejenként 112 dekagramm kenyér adandó. A kiszolgáltatandó kenyérnek tökéletesen egészségesnek, dohasságtól vagy penésztől mentnek és kétszeres gabonából készülnök kell lennie.

A betegek számára köteles a vállalkozó a fogház orvos által rendelt kórházi ételeket a napnak bármely részében késedelem nélkül elkészíttetni és rendszeresen kiszolgáltatni.

Minden kötelezettségekért viszont teljesítendő a kincstár az étlapok szerint kiszolgáltatott étadagokért, ide értve a hetenként kétszer, továbbá husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepeken, a Felsőszék szünetnapján, Szent István király napján kiszolgáltatandó marhabús adagokért és minden egészséges egyénre naponként számítandó 56 dekagramm kenyeret, valamint a betegek számára készítenő ételeket, az ügyészi, illetve orvosi rendelet folytán kiszolgáltatandó bort, sört, teát bizonyos meghatározandó díjat fizet a vállalkozónak. A bőjti napokon fejenként kiszolgáltatandó 112 dekagramm kenyér ára az ajánlatban külön kiteendő és az külön díjazatik. Az orvosi rendelés folytán a betegek számára kiszolgáltatandó négy fokozatu étkekért és külön élelmi cikkekért a vállalkozó részére azon ár lesz fizetendő, mely az igazságügyminiszterium számvevősege által a fogház részére készített étkezési táblában a szerződés időtartamára megállapított, leszámítva abból az árlejtésnél biztosítandó százalékos árlejtését.

Az étkek főzésére szükséges fát, valamint a főző edényeket is vállalkozó minden kárpótlási igény nélkül a maga költségén szerzi be; a mennyiben azonban ily főző edények az állam birtokában találhatók, azok a vállalkozónak használat végett, leltár mellett ingyen átengedtetnek, úgy azonban, hogy a vállalkozó azoknak jó karban tartásáért gondoskodni és a szerződés érvényének megszűnte után azokat ugyanoly állapotban a mint átvette, visszaszolgáltatni köteles.

Hasonlóképp ingyen engedtetnek át a vállalkozónak az étkezés könnyítése és a készletek kezelésének tekintetében a fogház belső helyiségében levő konyha, éléstár és falrakó helyek is, de oly megszorítással, hogy a kenyeret a fogházon kívül tartozik süttetni.

A főzés körüli közreműködésre a vállalkozónak a kevésbé terhelt és jó viseletű elítelt letartóztatottak közül néhány egyén naponkénti és fejenkénti 10 krajczár díjazás mellett, mint házi munkás rendelkezésére bocsátatik, de ezek csak a fogház helyiségein belül használhatók.

Az egészségesek és betegek részére külön-külön megállapított étlapok, valamint a közelebbi szerződési feltételek a kir. ügyészségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

E hirdetmény alapján a szóbeli árlejtés 1897. évi szeptember hó 27-én délelőtti 10 órakor Csik-Szeredán a kir. ügyészségnél fog megtartatni.

Az ajánlatnak írásba foglalva világosan szerkesztve és 50 kros bélyeggel ellátva kell lennie. Különös kikötések vagy mellékfeltételek felállítására az ajánlat elutasítását eredményezik.

Az ajánlatban az étadagokra megajánlandó díj, ugyszintén a bőjti kenyér adag ára is számokkal és betűkkel kiirandó; továbbá ugyanahoz erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, bánatpénzül pedig 250 frt, azaz kétszázötven forint készpénzben, vagy állami értékpapirokban, tőzsdei árfolyam szerint számítva, melléklendők.

A fennebbiek szerint kiállított és felszerelt ajánlatok borítékba pecsételve, melynek küllapjára e szavak „vállalkozási ajánlat a csik-szeredai kir. ügyészség felügyelete alatt álló fogházakban letartóztatottak élelmezése tárgyában” szemebeütőleg kiirandók, a vállalkozó vezeték és keresztnévvel aláírva, a vállalkozó lakhelyének megjelölése és annak határozott kitétele mellett, hogy a vállalkozó a szerződési feltételeket ismeri s azoknak magát mindenben aláveti, legkésőbb 1897. évi szeptember hó 27-én délelőtti 9 óráig a csik-szeredai kir. ügyészség vezetőjének kezéhez b-nyújtandók, mert a megkésve érkezett vagy nem kellően felszerelt ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.

A kir. ügyészség:

Csik Szeredán, 1897. év augusztus 13-án.

2-3

WITTICH,
kir. alügyész.

Védjegy. 2-19

FERENCZ-pálinka

(Sósborasz)

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb. 1 üveg 1 és 2 korona.

FŐRAKTÁR: Gy.-Szentmiklós és vidékére: Vákár-fivéreknél.

Azonkívül kapható:

Csik-Szeredában: Gözey Árpád gyógytárában és Nagy Gyula kereskedésében.
Székely-Udvarhely: Bodrogi A., ifj. Derzay Antal, Fárzady K. K., Gál János,
Gergely János és Máthé János kereskedőknél.
Sz.-Keresztúron: Jaeger J. gyógytárában és Lengyel László kereskedésében,
valamint közvetlen

Vértés Lajos Sas-gyógytárában Lugoson.

Sz. 1630—1897. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a gödmeesterházi Csatlós Istvánné szül. Balázs Róza végrehajtónak várhegyi Pál András Istváné hagyatékára végrehajtást szenvedő elleni 417 frt 25 kr tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék a (gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíró) területén levő Szárhegy község határára fekvő a szárhegyi I. r. 2321. sz. tjkvben foglalt 5827. hrsz. alatti 3 frt. 6232/2 hrsz. alatt 3 frt. 7049. hrsz. alatt 2 frt. 7514. hrsz. alatt 5 frt. 7517. hrsz. alatt 3 frt. 11946/a " " 13 " 13223—13225 hrsz. a. 6 frt. 15070 hrsz. a. 5 " 23229 hrsz. alatt 4 frt. 23595. hrsz. alatt 8 " 23715. " " 4 frt. becsértékű, továbbá ezen tjkvnél a "2972." sz. tjkvben Mihály János és neje Dezső Berta javára átjegyzett 1389/1 hrsz. alatti 160 frt becsértékű, a 366 sz. tjkvben foglalt 5787. hrsz. alatt 8 frt. 5973, 5974 hrsz. a. 16 frt. 6230. " " 10 " 6321. hrsz. alatt 10 " 6458. " " 12 " 6638. " " 8 " 7566. " " 7 " 11557. " " 30 " 13356, 13357 hrsz. a. 6 " 15009. " " 10 " 15715. hrsz. alatt 7 " 16404. " " 3 " 18767. " " 2 " 18879/2 " " 6 " 21390. " " 2 " 22962 " " 10 " 23717. " " 13 " becsértékű, az 1357. sz. tjkvben foglalt 10085, 10086 hrsz. alatt 6 frt. 11079, 11080, 11094, 11096—11098. hrsz. alatt 31 frt. 16666, 16667. hrsz. alatt 4 frt. az 1968. sz. tjkvben foglalt 15608—15612 hrsz. alatt 14 frt. az 1179. sz. tjkvben foglalt 9161—9163 hrsz. alatt 43 frt. az 1340. sz. tjkvben foglalt 9964, 10355—10360. hrsz. a. 109 frt becsértékű egész ingatlanokra, az árverést a fennebbi becsértékekben ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebbi megjelölt ingatlanok az 1897. évi szeptember hó 23-ik napján délelőtti 9 órakor Szárhegy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvény cikk 42 ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Kelt Gyergyó-Szentmiklós, 1897. június hó 18.
Páll Venczel,
kir. aljbíró

Egy élénk forgalmu vegyes kereskedés üzlethelyiség- és kényelmes lakással együtt szabad kézből azonnal kiadandó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 3-3

Sz. 149—1897.

Hirdetmény.

A csikvármegye tulajdonát képező alcsiki erdőségeknél az évi 200 frt rendes és 20 frt pótfizetéssel a réthasználattal javadalmazott erdőőri állás, lemondás folytán üresedésbe jvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazon erdőőri szakvizsgát tett egyéneket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, s a magyar nyelvet szóban és írásban bírják, hogy keresztlevél, orvosi és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérésüket folyó évi szeptember 15-ig hozzám adják be.

A kinevezendő erdőőrnek mindaddig míg a csobányosi erdőségben az erdőhasználat tart, állandóan itt, azontul Csik-Szent-Márton vagy Csekefalván kell laknia.

Gyergyó-Szentmiklós 1897. augusztus 20-án.

Csikvármegye havasi javainak igazgatósága.

Lázár Menyhért,
igazgató.

Sz. 2560/97. kü.

Árlejtes.

A csikszeredai kir. törvényszéki és járásbírói fogházakban letartóztatottak teljes élelmezésének, úgy a betegek részére orvosi rendelvényvel kibocsátott élelmi szereknek 1898. évi január hó 1-től kezdődő egy esetleg három évre leendő biztosítása iránt, zárt ajánlati versenynyel egybekötött árlejtes hirdettek.

Az élelmezési vállalkozó köteles a csikszeredai kir. ügyészség területén levő kir. törvényszéki és járásbírói fogházakban letartóztatott valamennyi vizsgálati és elítelt foglyot azok kivételével, kiknek a kir. bíróság vagy kir. ügyészség a hazulról való élelmezést megengedte, továbbá az említett fogházakban letartóztatott valamennyi rabot a megállapított étlap szerint aként élelmezni, hogy mindenik fogoly, illetve rabnak, fejenként és naponként 35 centiliter leves és 35 centiliter főzelék és 56 dekagramm kenyér jusson.

A mennyiben a kir. főügyész vagy fogházorvos egyes letartóztatottak számára nagyobb kenyéradag vagy szükség esetén nagyobb étladag kiszolgáltatását rendeli, ezt vállalkozó a letartóztatottak összes létszámának 10%-a erejéig ingyen köteles kiszolgáltatni.

A letartóztatottak összes létszámának 10%-át meghaladó pótagadokért arányos díjazás nyújtatik.

Vállalkozó a fogház területén kívül eső fűtelepekre, vagy más helyekre külön munkára kiküldött letartóztatottak azis ugyanazon egységi árak mellett tartozik élelmezni, mint a t3bbi letartóztatottakat.

Ha pedig a letartóztatottak időnként külső pl. mezei munka teljesítése végett vagy egyéb okból máshová rendeltetnek, vállalkozónak e czimen semminemű kártérítésre igénye nem lehet.

Minden vasárnap és csütörtökön, továbbá husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepen, ő Felsége születése napján és Szent István király napján tartozik vállalkozó mindenik letartóztatottnak a rendes élelmi szereken kívül még egy adag egészséges marhahúst is kiszolgáltatni. Mindenik adag marhahúsnak főtt állapotban, a csont és inak leszámításával 10-5 dekagrammot kell nyomnia.

Tartozik továbbá vállalkozó a betegek számára szükségelt és az ezek élelmezésére nézve külön megállapított étlapban elősorolt négy étkezési fokozathoz képest orvosilag meghatározott kórházi ételeket nemkülönbön az orvos rendelete folytán netán szükséges tejet, teát, asztali bort, sört stb. szintén az orvos által meghatározandó mennyiségben pontosan kiszolgáltatni.

A börtönre kötelezett raboknak azon napokon, melyeken börtönlnek, fejenként 112 dekagramm kenyér adandó. A kiszolgáltató kenyérnek tökéletesen egészségesnek, dohasságtól vagy penésztől mentnek és kétszeres gabonából készültnek kell lennie.

A betegek számára köteles a vállalkozó a fogház orvos által rendelt kórházi ételeket a napnak bármely részében késedelem nélkül elkészíttetni és rendszeresen kiszolgáltatni.

Mindezen kötelezettségeikért viszont teljesítésül a kincstár az étlapok szerint kiszolgáltató étadagokért, ide értve a hetenként kétszer, továbbá husvét és pünköst hétfőjén, a két karácsonyi ünnepén, ő Felsége születése napján, Szent István király napján kiszolgáltató marhahús adagokért és minden egészséges egyénre naponként számítandó 56 dekagramm kenyeret, valamint a betegek számára készítenő ételeket, az ügyészi, illetve orvosi rendelet folytán kiszolgáltató bort, sört, teát bizonyos meghatározandó díjat fizet a vállalkozónak. A börtön napokon fejenként kiszolgáltató 112 dekagramm kenyér ára az ajánlatban külön kiteendő és az külön díjazatik. Az orvosi rendelés folytán a betegek számára kiszolgáltató négy fokozatu étkekért és külön élelmi cikkekért a vállalkozó részére azon ár lesz fizetendő, mely az igazságügyminiszterium számvevősege által a fogház részére készített étkezési táblában a szerződés időtartamára megállapított, leszámítva abból az árlejtesnél biztosítandó százalékos árleengedést.

Az étkek főzésére szükséges fát, valamint a főző edényeket is vállalkozó minden kárpótlási igény nélkül a maga költségén szerzi be; a mennyiben azonban ily főző edények az állam birtokában találtnak, azok a vállalkozónak használat végett, leltár mellett ingyen átengedtetnek, úgy azonban, hogy a vállalkozó azoknak jó karban tartásáért gondoskodni és a szerződés érvényének megszűnte után azokat ugyanoly állapotban a mint átvette, visszaszolgáltatni köteles.

Hasonlóképp ingyen engedtetnek át a vállalkozónak az étkezés könnyítése és a készletek kezelésénél tartása tekintetéből a fogház belső helyiségeiben levő konyha, éléstár és falrakó helyek is, de oly megszorítással, hogy a kenyeret a fogházon kívül tartozik süttetni.

A főzés körüli közreműködésre a vállalkozónak a kevésbé terhelt és jó viseletű elítelt letartóztatottak közül néhány egyén naponkénti és fejenkénti 10 krajczár díjazás mellett, mint házi munkás rendelkezésére bocsátatik, de ezek csak a fogház helyiségein belül használhatók.

Az egészségesek és betegek részére külön-külön megállapított étlapok, valamint a közelebbi szerződési feltételek a kir. ügyészségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

E hirdetmény alapján a szóbeli árlejtes 1897. évi szeptember hó 27-én délelőtt 10 órakor Csik-Szeredán a kir. ügyészségnél fog megtartani.

Az ajánlatnak írásba foglalva világosan szerkesztve és 50 kros bélyeggel ellátva kell lennie. Különös kikötések vagy mellékfeltételek felállítása az ajánlat elutasítását eredményezik.

Az ajánlatban az étadagokra megajánlandó díj, ugyszintén a börtön kenyér adag ára is számokkal és betűkkel kiírandó; továbbá ugyanahoz erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, bánatpénzül pedig 250 frt, azaz kétszázötven forint készpénzben, vagy állami értékpapirokban, tőzsdei árfolyam szerint számítva, melléklendők.

A fennebbiek szerint kiállított és felszerelt ajánlatok borítékba pecsételve, melynek külkapjára e szavak „vállalkozási ajánlat a csikszeredai kir. ügyészség felügyelete alatt álló fogházakban letartóztatottak élelmezése tárgyában“ szembeülőleg kiírandók, a vállalkozó vezetékek és keresztnevével aláírva, a vállalkozó lakhelyének megjelölése és annak határozott kitétele mellett, hogy a vállalkozó a szerződési feltételeket ismeri s azoknak magát mindenben aláveti, legkésőbb 1897. évi szeptember hó 27-én délelőtt 9 óráig a csikszeredai kir. ügyészség vezetőjének kezéhez b-nyújtandók, mert a megkésve érkezett vagy nem kellően felszerelt ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.

A kir. ügyészség:

Csik Szeredán, 1897. év augusztus 13-án.

WITTICH,
kir. alügyész.

2-3

Védjegy. 2-19

F E R E N C Z- pálinka
(Sósboraszsz)

VÉRTES
gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb. 1 üveg 1 és 2 korona.

FŐRAKTÁR: Gy.-Szentmiklós és vidékére: Vákár-fvéréknél.

Azonkívül kapható:

Csik-Szeredában: Gözsy Árpád gyógytárában és Nagy Gyula kereskedésében.
Székely-Udvarhely: Bodrogi A., ifj. Derzay Antal, Firczady K. K., Gál János,
Gergely János és Máthé János kereskedőknél.
Sz.-Keresztúron: Jaeger J. gyógytárában és Lengyel László kereskedésében,
valamint közvetlen

Vértés Lajos Sas-gyógytárában Lugoson.

